

DIRVA

Nr. 108

Rugsėjis-Sept. 20, 1961

Cleveland, Ohio

Lietuvos nacionalinė
spaudos biblioteka

HAMMARSKJOLDO MIRTIS GALI PASKUBINTI JUNGTINIŲ TAUTŲ KRIZĘ

Tragiška Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus Dago Hammarskjoldo mirtis gali ne tik Kongą pastūmėti į visuotinio masto pietinį karą, bet ir paskubinti sovietų forsuojamą pačių Jungtinių Tautų konstitucinę krizę.

Jungtinės Amerikos Valstybės pradėjo intensyvius pasitarimus su draugiškomis valstybėmis, siekdamas užblokuoti regimas sovietų intencijas išnaudoti Jungtinėse Tautose kilusį sumišimą dėl netikėtos generalinio sekretoriaus mirties.

Valstybės sekretorius Dean Rusk ir ambasadorius Adlai Stevenson JT plenumo sesijos išvakarėse visą naktį veikė užkulisiuose, ieškodami pagalbos iš įvairių delegacijų, kad būtų išvengta formalių incidentų tarp JAV ir Sovietijos, kurie gali sugriauti planuotus pasitarimus dėl konferencijos Berlyno klausimu.

Jungtinių Tautų užkulisuose taip pat kursavo pasiūlymas, kad Tuniso delegacijos šefas Mongi Slim, kuris numatytas rinkti šios JT plenumo sesijos pirmininku, laikinai perimtų JT gen. sekretoriaus pareigas bent Kongo krizėje.

Dėkinga proga sovietinei "troikai"

Staigi ir tragiška Hammarskjoldo mirtis suteikė puikią proga sovietų keliams reikalavimams, kad JT generalinis sekretorius būtų pakeistas trijų asmenų direktoriatu, kurį sudarytų vienas Vakarų, vienas komunistų ir vienas neutralistų bloko atstovas.

Bet Jungtinių Tautų Chartoje tėra nuostatas, pagal kurį generalinis sekretorius turi būti vienbalsiai išrinktas Saugumo Ta-

rybos ir tvirtinamas plenumo sesijos.

Saugumo Taryboje, kaip žinome, visi nuolatiniai nariai, jų tarpe ir Sovietija, turi veto teisę, suparalizuojančią bet kuriuos nutarimus. Sovietai, įgudę suvelti konferencijas procedūrinuose klausimuose, gali ir šį kartą labai ilgam laikui nuvilkti generalinio sekretoriaus išrinkimo klausimą.

Tą baimę sustiprino sovietų ambasadoriaus Zorino elgesys neoficialiame JT Saugumo Tarybos posėdyje, kuris turėjo suformuluoti Jungtinių Tautų užuojautą dėl generalinio sekretoriaus žuvimo. Zorinas pareiškė, kad Sovietija nepripažįstanti Hammarskjoldo Jungtinių Tautų pareigūnu ir pareikalavo iš užuojautos nubraukti jo titulą. Po ilgesnės pertraukos sutarta, kad sovietų pareiškimas bus išreikštas papildoma pastaba prie užuojautos.

Taip pat Maskvos radijas paskelbė pareiškimą, jau po Hammarskjoldo mirties, kad jas parems Azijos ir Afrikos valstybės, kurios išreikškė pasitikėjimą Hammarskjoldui praeitoje JT plenumo sesijoje, nubalsuodamos nesiekti permainingi iki jo kadencijos pabaigos 1963 balandžio 10.

Generalinis sekretorius turi tris pasekretorius (dabar iš jų du yra amerikiečiai ir vienas indas), kuriems, kaip kai kurie įsivaizdavo, galės būti pavestas JT sekretoriato administravimas iki nebaigtos kadencijos pabaigos. Bet jie neturi juridinės galios pildyti Saugumo Tarybos ir plenumo sesijos nutarimus. Galbūt tuo reikalu bus pri-

imtas specialus JT nutarimas.

JT plenumo sesijos išvakarėse Azijos ir Afrikos valstybės turėjo atskirą pasitarimą, kuriame nubalsavo reikalauti, kad būtų pilnai iširtos Dago Hammarskjoldo žuvimo aplinkybės.

Sprogimai prieš lėktuvui sudūžtant

Dag Hammarskjold žuvo taikos misijoje, skrisdamas į pasitarimus su Katangos prezidentu Tschombe dėl ginklų paliaubų. Dar daug paslapčių tebedengia jo žuvimo aplinkybės, bet vis stiprėja įtarimas, kad lėktuvo sudūžimas yra susijęs su sabotazo veiksmais.

Išlikęs vienintelis gyvas lėktuvo keleivis, amerikietis Harry Julien, pasakoja, kad prieš sudūžimą girdėjęs vieną didelį ir keletą mažesnių sprogimų. Lėktuvas iš karto buvo ruošsis nusileisti moderniame Ndolos aerodrome, bet paties Hammarskjoldo nurodymais pakeltes kursą.

Ndoloje turėjo įvykti jo konferencija su prezidentu Tschombe. Lėktuvas nukrito už kelių mylių nuo aerodromo, bet keliolika valandų niekas nesiekmė iniciatyvos jo ieškoti, kol vietinis miško sargas pranešė radęs sudegusius jo likučius.

Visi žuvusieji, 12 Jungtinių Tautų misijos tarnautojų, sužaloti neatpažįstami, tik Hammarskjoldo lavonas buvęs "mažai sužalotas", su vienintele maža žaizde sprande. Ši aplinkybė dar labiau didina žuvimo paslaptį.

Rinktas, siekiant išvengti kontraversijų

Dag Hjalmar Agne Carl Hammarskjold buvo mažai žinomas švedų diplomatas, kai 1953 metais išrinktas Jungt. Tautų generaliniu sekretorium. Sovietams išstūmus iš to posto norvegą Trygve Lie, Vakarai sutiko su Hammarskjoldo kandidatūra, tikėdami, kad jis būsiąs geras administratorius ir nesukels politinių kontraversijų. Laikui bėgant, jis pasaulyje tapo Jungtinių Tautų simboliu, prieš kurį sovietai pradėjo dar didesnes atakas, negu jo pirmtakas.

Audringiausi jo tarnybos laikotarpiai buvo Suezio ir Vengrijos įvykiai. Nors Jungtinėms Tautoms niekada nepavyko pasiusti stebėtojų komisiją į Vengriją, bet nuolatiniai Hammarskjoldo reikalavimai, kad sovietinis blokas pildytų JT rezoliucijas, įerzino Maskvą tiek, kad ji pradėjo reikalauti Hammarskjoldo nušalinimo. Proga tam reikalavimui suteikė Kongo įvykiai, kurių metu iš ten buvo išmestas Sovietijos ambasadorius ir sovietų špiozno centrinės.

Suezio krizėje Hammarskjoldas nustebino daugelį politikų, pasmerkdamas Izraelį, Prancūziją ir Britaniją ir pareikalavdamas, kad jie atitrauktų invazinius dalinius, ką vėliau jie ir padarė.

Savo tėvynėje Hammars-

JULIA RAJAUSKAITĖ -- ŠUŠIENĖ, šio meto žymiausia lietuvaite pianistė, pasižventusi muzikinės kultūros ugdymo sričiai, labai sėkmingai vadovauja savo piano studijai New Brunswick, N. J. Plačiau apie jos studiją 8 psl.

JAU VAKARAI SIŪLO KOMUNISTINĖS KINIJOS PRIĖMIMĄ Į JUNGTINES TAUTAS

Vakarų valstybės nutarė jau nebevengti, bet atvirai susidurti su komunistinės Kinijos atstovavimo Jungtinėse Tautose klausimu. Naujoji Zelandija, remiama JAV ir Britanijos, pasiūlė tą klausimą įtraukti į Jungtinių Tautų darbotvarkės sesiją.

Pagal Naujosios Zelandijos projektą, JT plenumo sesija būsianti paprašyta nuspręsti, kas turės atstovauti Kiniją Jungtinėse Tautose: ar tautinės Kini-

jos vyriausybės, ar komunistinis Pekino režimas. Naujoji Zelandija tuo siekianti plenumo sesijai parodyti, kiek daug ir komplikuočių elementų yra susiję su šia problema.

JAV kalbėtojas pareiškė, kad Jungtinės Valstybės remsiančios to klausimo įtraukimą į JT sesijos darbotvarkę, bet "stipriai remdamos" tautinę Kiniją, priešinsis Kinijos vietos atidavimui komunistams. Tuo keliu, kaip tikima, pa-

siseks nustumti komunistinės Kinijos priėmimą į Jungtines Tautas, nes to klausimo įtraukimą į darbotvarkę, kaip ligšiol praktikuota, jau vargu bebūtų įmanoma atmesti.

Šiuo klausimu Vakarų nutarimu taip pat bus siekiama atremti Sovietijos ar Indijos bandymus iškelti komunistinės Kinijos klausimą pačiose sesijos pradžioje, nes normaliu keliu jis turi atsidurti darbotvarkės gale.

Šios sesijos darbotvarkė yra pati ilgiausia JT istorijoje: jai įtraukti 95 klausimai (praeitoje sesijoje "nस्पेtas apsvastyti" Tibeeto klausimas dabar yra įtrauktas į papildomąjį sąrašą, kas riekštų 84 punktą darbotvarkėje, o Vengrijos — nustumtas į papildomo sąrašo papildomus klausimus, ir jo eilės numeris būtų 94).

Prez. Kennedžio kalba vėlinama

Prezidento Kennedžio kalba Jungtinėse Tautose po netikėtos gen. sekr. Hammarskjoldo mirties numatyta atidėti keliomis dienomis, ir jau esama užuominų, kad ji paliesianti kitus klausimus.

Ankstesnėmis žiniomis, prez. Kennedy ruošėsi kalbėti apie visuotinį nusiginklavimą, bet pastarieji įvykiai paskatino jį pakeisti ne tik kalbos laiką bet ir temą: jis dabar numatęs paliesti pačių Jungtinių Tautų ateities klausimą, pareiškdamas Jungtinių Valstybių nusistatymą besąlygiškai remti tą tarptautinę organizaciją ir bandydamas savo autoritetu paveikti, kad būtų išvengta organizacijos konstitucinės krizės.

ŠVEICARIJA NENORI KULTŪRINIO BENDRADARBIAVIMO SU SOVIETŲ SĄJUNGA

Prieš kurį laiką Zuericho kantono vyriausybė Šveicarijoje pakartotinai atsisakė leisti sovietų smuikininkei Dovidui Oistrachui koncertuoti Zueriche.

Zuericho kantono vyriausybė pareiškė, kad komunistų nusistatymu menas bei kultūra neatskiriami nuo politikos. Komunistų užvaldytose valstybėse menas bei kultūra tarnauja valstybei ir bolševikų ideologijai. Komunistinės diktatūros menininkų uždavinys yra užtuoti giliai prarają, kuri skiria nuo jos laisvąjį pasaulį. Galimas dalykas, kad pats Oistrachas nėra komunistas. Bet jis keliauja užsieny sovietų vyriausybės siunčiamas ir jo kaip menininko pasisakimu pasinaudoja savo tikslams komunistinė santvarka. Komunistų valdomų kraštų menininkų gastrolės užsieny tarnauja tokiems tikslams, kurie nieko bendra su kultūra neturi, būtent, jie tarnauja politinei propagandai.

Chruščiovas yra pareiškęs, kad literatūros ir meno kūryba turi būti persunkta komunistinės kovos dvasios; toje kovoje, kurią komunistų partija veda prieš mirštančias senojo pasaulio idėjas bei sąvokas, spaudai, literatūrai ir menui atitenka labai svarbus vaidmuo.

Šitokiomis aplinkybėmis Zuericho kantono vyriausybės nuomone, komunistų menininkai,

specialiai paruošti ir ištikimų bolševizmui valdininkų prižiūrimi, daro savo propagandines gastroles Vakarų pasaulyje.

Šia proga kantono vyriausybė priminė, kad raudonajai armijai brutaliai užgnaužus vengrų sukilimą 1956 metais, visa šveicarų tauta vieningai pasmerkė sovietų smurto politiką. Vengrijos įvykiai aiškiai atskleidė tikrą vadinamosios taikingos koegzistencijos reikšmę ir komunistų siekius. Šveicarijos spauda ir viešoji opinija nepaprastai vieningai kvietė tada nutraukti kultūros ir sporto ryšius su komunistų užvaldytais kraštais. Visi buvo vienos nuomonės, kad net žinomiausi Rytų menininkai yra priespaudos santvarkos atstovai, kurių negalima įsileisti, tuo būdu išreiškiant solidarumą tiek su kovojančia už laisvę vengrų tauta, tiek su kitomis komunizmo pavergtomis Europos civilizuotiomis tautomis.

Šitoks demokratinės Šveicarijos elgesys yra pamoka visiems naiveliams ar sovietų pakalikams, kurie siekdami statyti "tiltus" kultūros santykiams su sovietų okupacine valdžia Lietuvoje ar iš viso su sovietais, sąmoningai ar nesąmoningai remia sovietų pastangas užmigdyti Vakarų ir mūsų pačių sąžinę.

L.

Lemtingi rinkimai Vokietijoje

Vakarų Vokietijos kancleris Adenaueris po praeitą sekmadienį patirtų jo partijos pralaimėjimų pradėjo bandymus sudaryti koalicinę vyriausybę, blokuodamasis su trečiąja, šį kartą sustiprėjusia, laisvųjų demokratų partija.

Rinkimų pralaimėjimas Adenauerio krikščionių demokratų unijai gal ne tiek žymus matematiškai, kiek skaudus politiškai: sužlugdė ligšiol parlamentinę turėtą absoliutių atstovų daugumą.

Po šių rinkimų sustiprėjusios trečiosios (laisvųjų demokratų) partijos lyderis pareiškė: "Bai gėsi viena pokarinės Vokietijos epocha. Ateinantys mėnesiai ir metai sunaikins daug iliuzijų ir iškels nepaprastų reikalavimų mūsų tautai".

Šis pareiškimas, kaip tikima,

kjoldas buvo pasižymėjęs ir literatūriniais darbais, ypač prancūzų autorių vertimais į švedų kalbą. Tie jo vertimai skandinavų kritikų buvo aukštai vertinami, ir jų tarpe minėtini prancūzų poeto St. John Perse, vėliau gavusio Nobelio premiją, eilėraščių vertimai.

atšvietė kai kuriuos reikalavimus, eilės vokiečių politikų laikomus neišvengiamais: Oderio -Neissės linijos priėmimą pastoviai Vokietijos siena su Lenkija ir kuria nors forma Rytų Vokietijos režimo pripažinimą de facto. Adenaueris, kaip žinoma, tuos reikalavimus kategoriškai atmetinėjo.

Dar neaišku, koks bus pasiektas sutarimas su laisvaisiais demokratais dėl koalicinės vyriausybės. Adenaueris prieš rinkimus buvo pareiškęs, kad nesiūsiąs būti kancleriu visą kadenciją: jis žadėjo pasitraukti, kai tik bus išspręsta Berlyno krizė. Esama spėliojimų, kad laisvieji demokratai, tą pareiškimą išnaudodami, pareikalaus, kad Adenaueris liktų kancleriu laikinai, bet ne visą kadenciją. Po rinkimų, kuriuose socialdemokratų laimėjo 22 papildomas vietas, Willy Brandtas buvo pasiūlęs Adenaueriui tautinės vienybės koaliciją, t. y. krikščionių demokratų unijos koaliciją su socialdemokratais, bet Adenaueris tą mintį atmetė, nes ji neatitinkanti "mūsų demokratinis jausmus".

Rinkimai į 497 bundestago vietas davė: krikščionių demokratų unijai -- 241, socialdemokratams -- 190 ir laisviesiems demokratams -- 66 vietas.

VELNIŠKOJI SUTARTIS (6)

Hitleris maldauja Staliną paskubinti susitikimą

Pirmasis pasikalbėjimas Kremliuje, prasidėjęs rugpjūčio 19 dienos 14 valandą, užtruko apie 60 minučių ir, kaip pasiuntinys Schulenburgas nekantraujantiems Hitleriui ir Ribbentropui pranešė, nesivystė labai palankiai. Rusai vengė galvotrukščiais kviestis Hitlerio užsienių reikalų ministerį. Molotovas pareiškė Schulenburgui:

„...vis dėlto tuo tarpu nėra įmanoma net ir apytikriai nustatyti vizito datą, nes jam reikia pagrindinai pasiruošti...“

„Į mano pakartotinius ir pabrėžiamai iškeltus motyvus, skatinančius skubėti, — pasakoja telegramoje Schulenburgas, — Molotovas atsakė, kad tuo tarpu dar nesąs net pasiektas pirmasis žingsnis — nepasirašyta prekybos sutartis. Pirmą turinti pasirašyta ir paskelbta toji sutartis, o po to ateis laikas nepuolimo paktui ir protokolui.“

„Tolimesni mano išvedžiojimai, kaip atrodo, nepaveikė Molotovo, ir pirmasis mano pasikalbėjimas su Molotovu baigėsi jo pareiškimu, kad jis man pranešęs sovietų vyriausybės nusistatymą, prie kurio neturiš daugiau ko pridurti.“

Bet tuoj po to jis vis dėlto turėjo ką pridurti.

„Praėjus maždaug pusvalandžiui po pasikalbėjimo, — pasakoja toliau Schulenburgas, — Molotovas mane pakvietė dar kartą jį aplankyti Kremliuje 16:30 valandą. Jis atsispašė, kad mane varginas, ir pareiškė, kad turįs perduoti sovietų vyriausybės pasiūlymą.“

Nustebusiam, bet laimingam vokiečių pasiuntiniui Molotovas tada įteikė nepuolimo pakto projektą ir pasakė, kad Ribbentropas galėsias atvykti į Maskvą rugpjūčio 26 ar 27 dieną, jei prekybos sutartis bus paskelbta.

„Tokios staigios sovietų nusistatymų posūkio priežasčių Molotovas nenurodė, — pastebi Schulenburgas savo telegramoje. — Prileidžiu, kad bus įsikišęs pats Stalinas.“

Ši prielaida neabejotinai buvo teisinga, — pasakoja Winstonas Churchillis savo atsiminimuose. Stalinas rugpjūčio 19-tos vakare politbiurui paskelbė, kad Sovietija esanti nusistačiusi pasirašyti paktą su Vokietija. Keliomis valandomis anksčiau, tarp 15 ir 16:30 valandų, kaip iš Schulenburgas telegramos aiškėja, tą nusistatymą jis jau buvo perdavęs vokiečiams.

Stalinas aiškina priežastis

Praėjus lygiai trejiems metams, 1942 metų rugpjūčio mėnesį, kaip Churchillis rašo, Stalinas tuo metu Maskvoje viešėjusiai britų premjero misijai išdėstęs tokias savo žingsnio priežastis:

„Mes buvome susidūrę įspūdį, kad britų ir prancūzų vyriausybės nėra nusistačiusios kariauti dėl Lenkijos tikėdamos, kad Anglijos — Prancūzijos — Rusijos susigrupavimas sulaukysiąs Hitlerį. Bet mes buvome įsitikinę, kad tai nepagelbės.“

Esą, Stalinas klausinėjęs karines misijas: Kiek divizijų prieš Vokietiją duos Prancūzija? Atsakymas

skambėjęs: Apie šimtą. Tada jis klausė. O kiek Anglija? Atsakymas buvęs: Dvi, ir vėliau gal dar dvi. Stalinas tada klausė: O kiek, kaip jūs manote, turime mes pastatyti divizijų, kad galėtume kariauti su Vokietija? Ištikusi neįauki tyta. Daugiau, negu tris šimtus, — tada pasakė Stalinas.

Bet šis Churchillio atpasakotas Stalino aiškinimasis neišryškina kitų užkulisų, parodančių dviveidišką sovietų žaidimą su britais ir prancūzais. Stalinas visai neužsiminė apie Hitlerio telegramą, padariusią jam didelį įspūdį. Pasekime tolesnę įvykių eigą.

Hitleris telegrafuoja

Savo telegramoje apie pasikalbėjimo su Molotovu duomenis Schulenburgas dar pridūrė, kad jo bandymai paskubinti užsienių reikalų ministerio Ribbentropo kelionę į Maskvą, — de-ja, liko be pasėkų.“

Vokiečiams tai nebuvo naudinga. Tai galėjo sugriauti visus Lenkijos užpuolimo planus. O užpuolimas turėjo įvykti anksčiau, negu prasidės rudens lietūs. Jei rusai nepriims Ribbentropo prieš rugpjūčio 26 ar 27, ir vėliau dar bandys nuvilkinti derybas — karas negalės prasidėti rugsėjo 1 dieną, kaip planuota.

Toje kritiškoje fazėje į Staliną kreipėsi pats Hitleris. Įveikdamas savo išdidumą, jis telegrama paprašė anksčiau niekintą sovietų diktatorių, kad tas nedelsdamas priimtų jo užsie-

nių reikalų ministerį Maskvoje.

Hitlerio telegrama Stalinui buvo išsiųsta sekmadienį, rugpjūčio 20, 18:45 valandą, praėjus dvylikai valandų nuo Schulenburgas telegramos gavimo. Fiureris įsakė savo pasiuntiniui telegramą „nedelsiant“ įteikti Molotovui. Telegrama skambėjo:

„Ponui Stalinui

Maskvoje.

1. Sveikinu naujos vokiečių-sovietų prekybos sutarties pasirašymą, kaip pirmą žingsnį pertvarkyti vokiečių-sovietų santykius.

2. Nepuolimo pakto pasirašymas su Sovietų Sąjunga man reiškia vokiečių politikos nustatymą ilgiems laikams. Vokietija tuo būdu paimtų politinę liniją, kuri ištiesa šimtmečiais praeityje buvo naudinga abiem valstybėms.

3. Akceptuoju tamstos užsienių reikalų ministerio pono Molotovo perduotą nepuolimo pakto projektą, bet skaitau esant būtina reikalinga kuo greičiausiai išsiaiškinti su tuo paktu susijusius klausimus.

4. Sovietų Sąjungos vyriausybės pageidavimas, papildomas protokolas, mano įsitikinimu, gali būti labai greitai iš esmės išsiaiškintas, jei Maskvoje galės dėl jo tartis atsakingas vokiečių politikas. Reicho vyriausybei neaišku, kuriuo kitu keliu papildomas protokolas būtų per trumpą laiką išsiaiškintas ir sutartas.

5. Įtampa tarp Vokietijos ir Lenkijos tapo nebe-
pake-

KIEKVIENA DIENA NEŠA DIDĖJANČIĄ APATIJĄ...

Retkarčiais anapus geležinės uždangos išleidžiami Vakarų laikraštininkai, kaip ir jie patys neretai savo reportažuose nurodo, dėl griežtos policinės sistemos ir režimo įvairios gyventojams baimės negali susidaryti išsames vaizdo apie tikrąją būklę. Jų įspūdžiai daugiau tarnauja palyginti situacijai tarp atskirų kelių arba gyvenimo sąlygoms atskiruose pavergtuose kraštuose.

GERIAUSIAI GYVENĄ ČEKAI IR VOKIEČIAI

Šiomis dienomis iš tokių kelių grįžė du U. S. News and World Report korespondentai patiekia trumpas apžvalgas: Alex Kuchero ir pasidairymų po Sovietiją, Lenkiją, Rytų Vokietiją ir Čekiją, o Francis B. Stevens — iš Sovietijos ir Balkanų kraštų.

Iš jų pasakojimų susidaro vaizdas, kad Sovietijoje, Čiulpančioje

gyvus iš pavergtųjų satelitų, gyvenimo standartas yra geresnis, negu pavergtuosiuose kraštuose, bet vis dėlto Sovietiją toli pralenkia Čekoslovakija ir Rytų Vokietija. Tačiau vienur ar kitur — pasenę dalykai dominuoja modernias priemones, ir keleiviu susidaro vaizdas, kad tariamasis dinamiškas augimas eina vėžio žingsniu.

Pro traukinių langus matomos apskuriosios lūšnos, laukuose sulinkusios dirbančios moterys, kunių tempiami vežimai neįgrįstais, duobėtais keliais. Ne miestuose retai matomos benzino stotys, pilnos krautuvės.

„Moterys šluoja stočių aikštes ir gatves, kasa griovius ir tiesia kabelius. Susirūpinę žmonės nuskuba gatvėmis.“

EILĖS, EILĖS, EILĖS...

„Žmonės be paliovos stovi eilėse — rezignaciją išreiškiančiais veidais, — kad gautų truputį vaisių ar daržovių, kasdieninį laikraštį arba bilietą į koncertą.“

Komunistinė propaganda neįsiskverbia giliau į žmogaus dvasią. Jis tesirūpina kasdieniniais reikalais, abejingas tarptautiniams įvykiams.

Nepaisant sovietų nepaprastai pučiamos propagandos apie erdvės laimėjimus, daugelis žmonių tiki, kad Vakarai vis dėlto esą pranašesni. Jie netiki Maskvos propaganda apie Vakarų „puvimą“. Jie klausia save: jei Vakarai baigia supūti, tai kodėl mes esame reikalingi juos prisivyti?

BAIME IR NUSIVYLIMAS

Išpūstų policinių aparatų esimas pastebimas kiekviename krašte ir kiekviename žingsnyje. Vengrijoje jį dar papildė gausūs kariuomenės būriai.

Tokių saugumo priemonių veikiami, žmonės yra baugūs, vengia kalbų su užsieniečiais, bet nestopia savo nusivylimo Vakarais.

Vakarų diplomatai faktiškai yra kaliniai savo pasiuntinybėse. Jie beveik neturi kontaktų su vietos gyventojais, kiekvienas jų žingsnis agentų sekamas ir pranešinėjamas slaptajai policijai. Francis B. Stevens, kuris pats eilę metų yra praleidęs diplomatinėje tarnyboje, kelia klausimą, kaip tokios būklės toleravimas, diplomatinis santykių palaikymas su tais režimais yra suderinamas su Jungtinių Valstijų orumu. Juk tie režimai faktiškai nėra savarankiški, o tik Maskvos bernai, kurie organizuoja užpuolimus prieš pasiuntinybes, kaip pvz., po nesėkmingos Kubos invazijos.

BEVEIK NEŽINO APIE BERLYNO ĮVYKIUS

Tas pats Francis B. Stevens

nurodo, kad Balkanų kraštų gyventojai yra ne tik aklinai atkirsti nuo pasaulio, bet ir nuo vienas kito. Bažnyčios įtaka silpnėja, jaunoji karta auklėjama komunistinėje doktrinoje.

Jie tegana tik komunistinius laikraščius, kurie iš tikrųjų yra Maskvos laikraščių kopijos įvairiomis kalbomis. Debreceno universitete Vengrijoje, tiesa, esąs amerikinis laikraštis New York Herald Tribune, bet jis laikomas po raktu. Užsienio radio transliacijos sėkmingai trukdomos.

Ir taip kai geležinė uždanga buvo nuleista Berlyne, daugumas gyventojų net nesiorientavo, kad iš tikrųjų vyksta.

Laikraštininkas sako, kad tie kraštai su kiekvienais praeinančiais metais grimsta vis į gilesnę Maskvos vergiją. Jaunoji karta auga jau visai neinvesticijonudama sistemos, kuri jų tėvus padarė vergais.

KOLEKTYVIZACIJA BAIGIAMA

Žemės sukolchozinimas Balkanuose jau baigiamas įvykdyti. Bulgarijoje jau nacionalizuota beveik visa žemė, Rumunijoje 84%. Vengrijoje, kur buvo stiprus ūkininkų pasipriešinimas, per pastaruosius trejus metus 92% ūkininkų suvartyti į vadinamas žemės ūkio arteles, kuriose dar tebeprapažįstamas tarpinis sukolchozinimo laipsnis, būtent, ūkininkai gauna atlyginimą pagal prijungtos žemės dydį. Bet galutinė kolektyvizacija yra visai netolimas žingsnis.

Gyventojuose pastebimas vakarietiško, laisvo gyvenimo ilgesys, bet jis pamažu dingsta vis stiprėjančioje apatijoje. Atrodo, lyg gyventojai nelauktų nieko daugiau, kaip tik naujų sunkumų ir vargų.

VISAIS APDRAUDOS REIKALAIS,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę
PAULINA
MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

Žmonės dažnai mums pasako, kad Stroh's yra vienintelis alus, kurį jie gali atpažinti po pirmo gurkšnio. Priežastis: joks kitas Amerikos alus neturi Stroh's skonio, nes joks kitas Amerikos alus nėra gaminamas, kaip Stroh's... ugnim verdamas prie 2000 laips. Prašykite Stroh's... Amerikos vienintelio ugnim verdamo alaus!

VISUR POPULIARIOMIS KAINOMIS

jums patiks

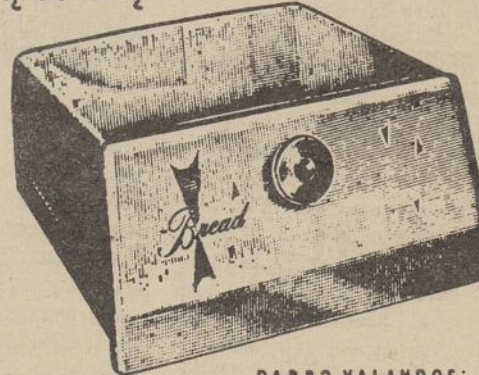
Stroh's
... geresnis!

THE STROH BREWERY CO., DETROIT 26, MICH.

dovanos ★ * Taupytojams *

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU

DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MEN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4%

mokame už
ilgalaiskes
taupmones!

DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p. d.

JOSEPH F. GRIBAUSKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL. / BI 2-1397, TO 3-8131

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Na, ir sekasi sovietams...

Prieš savaitę šioje pačioje vietoje rašėme apie neišvengiamą Jungtinių Tautų krizę. O dabar, kada sovietų vienas didelis troškimas išsipildęs — Dago Hammarškoldo nebėra Jungtinių Tautų sekretoriaus poste, toji krizė į J. Tautos atžengia dar greitesniais žingsniais. Ir reikės ne tik labai tvirtų, bet ir išmintingų pečių, kad krizė būtų atlaikyta ir lygsvara išsaugota.

Sovietų spaudimas, pasikinkius visus savo satelitus, kad Jungtinių Tautų sekretorijate būtų trys asmenys, aišku, bus didelis. Jų siekimas aiškus: vienas iš sekretorių turi būti aiškus komunistas, o antras, parinktas iš vadinamųjų neutralių, ir mažiausia, komunistams palankus. O turint tokį sekretorijatą, jau ne juokais būtų galima komunistams pradėti mokytis visą pasaulį valdyti.

Vienas iš Dirvos bičiulių, išgirdęs per radiją žinią apie J. T. sekretoriaus žuvimą, redakcijai paskambino taip visą reikalą komentuoju: — Na, ir sekasi sovietams!...

Ir, tikrai, sekasi. Čia iškelia reikalavimus, kad sekretorius būtų nušalintas, čia susilaukia atsakymo, kad taip nebus, čia sekretorius žūsta ir lengvai atsiveria laukas jų planuotiems ėjimams...

Nieko nėra blogesnio, kaip didelės valstybės, turinčios jėgų vadovauti, neturėjimas globalinės politikos. Verstis pripuolamumais, planą durstyti iš prieštaraujančių gabalų, ir juos bandyti pinigais suklijuoti — yra jokia politika, o mėgėjų žaidimas užrištomis akimis tikintis, kad pagausi didelį laimikį — rašė prieš dešimt metų vokiečių Max Schmitt, apžvelgdamas pokario padėtį ir nuolat kylančius rūpesčius, kad nepajėgiama komunistų veržimasis sustabdyti.

Tie žodžiai labai gerai tinka ir dabar, kada Jungtinės Tautos, kurių narių dauguma dar nėra komunistinė, ėmė ginklais mušti Katangos antikomunistus, kad šie paklustų Maskvos diriguojamiems Lumumbos pasekėjams.

Bet dar keisčiau, kad Jungtinių Tautų karinės jėgos, daugiau kaip 50%, išlaikomos iš JAV iždo, veda tokią politiką, prieštaraujančią pagrindiniams siekimams. Iš-eina, kad Berlyną reikia uolbėti iš komunistų nagų, bet Katangą, lyg kompensuojant, reikia komunistams atiduoti.

Teisingai senatorius Dodd sako, kad mūsų kvailumas dar tebėra neišsėmęs. Mes mokame pinigus ir tais pinigais auginame komunistą. Auginame, nes didelį politinį žaidimą pravedame užrištomis akimis.

Ir šiuo atveju nieko geresnio negalima pasakyti, o tik pakartoti: — Na, ir sekasi sovietams!...

Nuo šių metų balandžio mėnesio, didžiosios spaudos puslapiuose, labai dažnai minima gen. Edwin A. Walker, buvusio 24 divizijos vado pavardė. Kaip žinia, ta divizija stovi Vokietijoje, už frontu prieš komunistų divizijas.

Ir generalas vien už tai, kad jis savo divizijos vyrus aiškiai švietė kas yra komunistas, kad negalima pasitikėti komunistams pataikaujantiems politikams, iš pareigų buvo atleistas. O atleidžiant jam buvo bandoma prisegti dar eile tokių darbų, kurių jis nebuvo atlikęs.

Gen. E. A. Walker iš pareigų atleidžiant labai daug pasitarnavo sen. Fulbright, užsienio komisijos pirmininkas. Bet ir kiti du senatoriai — S. Thurmond iš S. Carolinos ir F. Lausche iš Ohio, šioj byloj neliko nuošaliai. Jie pareikalavo bylą iš pagrindų nagrinėti, nes jie žino, kad gen. E. A. Walker yra pavyzdingas, narsus ir Amerikai ištikimas karys.

Reikia laukti, kad reikalas įgaus aiškesnį pobūdį. Viena, kad neaiškaus reikalingumo laikraštuko "Overseas Weekly" redaktoriui, gen. Walker iškelė bylą ir ji bus sprendžiama Vokietijoje jau šį mėnesį. O antra, gal ir JAV Kongrese reikalą keliant paaiškės, ar kovoje prieš komunistus, kurie naudoja ne pusines priemones, bet eina visu platumu ir gilumu, tikrai yra baustini?

Negi ir šiuo atveju gali įvykti taip, kad reikėtų kartoti, jog mūsų kvailumas vis tebėra neišsėmęs, o sovietams tikrai sekasi?...

B. G.

SUSIRŪPINIMAS AR PAGIEŽA

Matote, pagaliau susilaukėme ir "advokatų", kurie ir lietuviškoje spaudoje pradėjo už kitus rašinėti. Ligšiol galvojau, kad tik įvairiems šio krašto "prezidentams" kiti atsakymus rašo.

Nenustebau, kad p. Raulinaičiui pagalbon atskubėjo jo kaimynas L. Kančauskas su savo

nuomone dėl mano reagavimo į p. Raulinaičio straipsnį apie socialinį draudimą. Tik man gaila kad L. Kančauskas išėjo advokatauti neperskaitęs p. Raulinaičio straipsnio. Galbūt, todėl ir atsakymas išėjo toks paviršutiniškas.

Nesinori užvesti amžiną dialogą laikraštyje, tačiau verta ir būtina truputį pakalbėti su L. Kančausku.

TRUMPAI -- DRŪTAI

1. L. Kančauskas prisipažįsta, kad jis nemėgsta įrodinėti savo teisingumą ar kitų klaidingumą. Gerai, Viliusi, kad savo nusi-statymu nepakeis.

2. Niekadęs nepretendavau į didelį žinojimą apie socialinį

draudimą kaip tai teigia L. Kančauskas. Turiu tik pasakyti, kad bent iš dalies esu išstudijavęs šio krašto socialinio draudimo klausimus. Apie kitų kraštų socialinio draudimo sistemas žinau maždaug tiek, kiek L. Kančauskas, nors esu ir nevažinėjęs po visą pasaulį (vis tas prakeiktas meno proletariškas likimas suriša rankas).

3. Autorius pradžioje pasiūvęs pavaizinti mus savo žinių lobyną apie kitų kraštų socialinius draudimus, praneša tik tai, jog Argentina turi tokią gerą soc. draudimo sistemą, kad ten pensijos mokamos "beveik tokio didumo, kiek darbininkas prieš pasitraukimą per mėnesį uždirbdavo". Ar tikrai taip ten yra ar tik "beveik"?

4. L. Kančausko dėmesui pastebėjau, kad J. A. V-bių socialinis draudimas yra pralengš visus Afrikos, Azijos, abiejų Antarkčių ir kitų kontinentų kraštus sava socialiniu draudimu.

5. Spaudoje per metus metus esu bandęs aiškinti apie šio krašto socialinio draudimo gerąsias ir blogąsias savybes. Jeigu L. Kančauskas yra susipažinęs su kitų kraštų socialiniais draudimais, nuolankiai prašau apie tai mūsų visuomenei paaiškinti bent trumpai. Sakykime, nors dešimt kartų mažiau negu man teko aiškinti apie šio krašto soc. draudimo sistemą. Tada jau turėtume galimybes palyginti: a) kurio krašto soc. draudimas yra geresnis ir b) kas geriau žino apie įvairių kraštų soc. draudimo sistemas.

6. Atsakant L. Kančauskui noriu pasakyti, kad niekad neteigiau kad šio krašto socialinis draudimas yra tobulas, tačiau pakartotinai pabrėžiu, jog jis daugeliu kraštų gali būti pavyzdžiu.

7. Tikra neteisybė, kad šio krašto soc. draudimas nėra gerinamas. Taip gali sakyti tik tas, kuris neseka šio krašto kovos dėl žmonių gerbūvio.

8. Iš visų širdies gelmių užtikrinu, kad soc. draudimas šiame krašte gerinamas ne dėl baimės, jog taip nedarant tauta puls ant kelių šaukdamas: "Mes norime komunistų ir geresnio socialinio draudimo!". Ne, Gerinio pagrindu glūdi valstybės noras padėti visai visuomenei to padėjimo nesilaikant nei su totalitariniu terorui, nei su noru per socialinį draudimą pavergti žmogaus individualinę laisvę.

9. L. Kančausko visas advokatinis nusaistytas nesurūpinimu dėl šio krašto socialinio gerbūvio, bet kažkokia neaiškia pagieža. Mano pamokslėlis būtų toks: norint kam nors padėti yra būtina siūlyti ką nors geresnio, reikšti teigiamą kritiką, bet neverta ir nenaudinga griežti dantimis, kad šis kraštas nesu-pratlyvas, nes čia "storapilviai" išnaudoja liaudį. Visame L. Kančausko pasisakyme kaip tik ir pasigedau to teigiamos kritikos.

10. Ne, J. Šoliūnas iš darbininko nelaimės piniginių netur-tėja. Jis turėtų kitu būdu, nes, ačiū Dievui, jau ketvertas metų kaip turiu progos patarnauti žmogui -- darbininkui. Galbūt todėl net ir progos po pasaulį pasivažinėti pražlopsojau.

11. Jei turite gerų pasiūlymų soc. draudimo pagerinimui, visada rašykite tiems, kurie šio krašto įstatymus leidžia.

J. ŠOLIŪNAS,
Baltimore

Šią vasarą Buenos Aires Operos salėje buvo suruošta mūsų garsaus Pietų Amerikoje dailininko Jono Rimšos kūrinių paroda. Nuotraukoje grupė Argentinos lietuvių su dailininku prie jo kūrinių. Iš kairės: Baravykas, Juknevičius, Ožinskas, Pronskūnai, Rimšai, Ožinskienė, dail. J. Rimša, Rimšienė, Rimša, Vilutienė ir kt. Paroda didžiojoje Argentinos spaudoje susilaukė labai gražių atsiliepimų. A. Kirstuko nuotrauka

NAUJŲ ĮSTATYMŲ KRUŠA ANT LIETUVOS (5)

V. RASTENIS

'KUPRANUGARIŲ KAUSTYMAS' NEPANAIKINTAS

Kompartijos sekretorius, aiškindamas naująjį baudžiamosios teisenos kodeksą, pabrėžė, kad "padidintas tarytojo vaidmuo" -- tarytojo, atliekančio pareigų atpalaiduojama milicija (viešosios tvarkos palaikymo policija). Milicijos, valstybės saugumo pareigūnai, karinių padalinių viršininkai ir laivų kapitonai yra įpareigoti atlikti tik kvotos veiksmus, tai yra, sužymėti tiesioginius duomenis apie įvykusį nusikaltimą ir, žinoma, sulaukyti įtariamuosius. Prokuratūros tarytojų -- įstatyme numatytais atvejais ir saugumo policijos pareigūnų -- uždavinys yra atlikti tardymą, kurio išvadoje įtariamieji arba pripažįstami buvę įtarti be pagrindo, arba nutariama juos traukti baudžiamojon atsakomybėn.

Kad tas uždavinys perduodamas išimtinai prokuratūros ar saugumo policijos tarytojams -- reikia manyti, geriau tam tikslui kvalifikuotiems, negu šiaip policijos pareigūnais, -- yra tvarkoj. Tas dalykas panašiai buvo sutvarkytas Lietuvoje prieš bolševikiniais laikais. (Amerikoje svarbesniais atvejais kompetencija nusprendti, ar įtariamasis kaltintinas, priklauso "grand jury", tam tikra tvarka kviečiamų prisiekusių sprendimų kolektyvui).

Bet bolševikinės teisenos "sumodernintame" kodekse pasilieka su tuo susijęs kitas dės-nis, kuris įtariamąjį pastato "kaustomo kupranugario" padėtin: ar esi tikras "kupranugaris", ar tik paprasčiausias "zuikelis", vistiek tave tarytojas gali "pakaustyti", ir tik po to, jei nori, gali įrodinėti, kad neši "kupranugaris". Būtent, kaltinamojo teisių išdėstyme sakoma, kad kaltinamasis turi teisę žinoti, kuo jis kaltinamas, turi teisę duoti paaiškinimus, teikti įrodymus, pareikšti prašymus,

bet tik baigus parengtinį tardymą, jis tegali gauti gynėją ir susipažinti su visa bylos medžiaga. Štai šis gynėjo -- advokato patarimais pasinaudojimo nukėlimas po parengtinio tardymo pabaigos ir yra arbitralus "kupranugarių kaustymas", kur tarytojas turi visas teises ir galimybes, o įtariamasis tėra izoliuotas belaisvis.

Tiesa, ir priešbolševikinėje Lietuvos teisenoje įtariamojo ir jo advokato veikimo galimybės iki tardymo pabaigos būdavo kiek apvaržytos. Tarytojas galėdavo neatidengti jiems visų turimų "kortų" (teisinių kaidų, kad ta padėtis būtų pataisyta įtariamojo naudai). Bet vistiek, įtariamasis bent iš dalies galėjo naudotis gynėjo teisine pagalba iš pat pradžių. O bolševikinės teisenos kodeksas teikia tokias "realias garantijas, kad nebūtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn nekalti asmenys", kad įtariamajam iš karto "surišamos rankos ir užrišamos akys". Tarytojas savo nuožiūra turi galimybę įtariamąjį apipainioti savo kaltinimų tinklu, ir kol jisai tą tinklą pina, įtariamasis neturi teisės naudotis jokia juridine pagalba. Jis tik pats savo nusimanytu gali "duoti paaiškinimus", kai ir jeigu tarytojas klausia, jis "gali teikti įrodymus" -- būdamas izoliuotas ir nežinodamas, kokius įrodymus tarytojas rengiasi panaudoti prieš jį, ir dažniausia nenusimanydamas, koki bei kaip pateikti įrodymai kiek turi teisės reikšmės; jis gali "pareikšti prašymus", -- jei tarytojas tuos pareiškimus priima, arba jei leidžia juos kam nors perduoti, ir jei tardomasis nusimano, ką ir ko jis turėtų prašyti.

Tik tada, kai tarytojas savo "tinklą" jau yra "sumezgęs", tardomasis gali tą "tinklą" pamatyti ir gali šauktis advokato patarimų. Advokato, kurio uždavinys yra ginti ne kaltinamąjį,

o visų pirma "socialistinį teisingumą".

Kai baudžiamoji byla sprendžiama nepriklausomo teismo, tai tikro gynėjo patarimai gali būti dar ir tada nepavėluoti. Bet kai kaltinamojo perspektyva yra stoti prieš "baudžiamąją mašiną", kur ir prokuroras, ir teisėjas ir advokatas yra maždaug tas pat, kur visiems galioja įstatymo dės-nis, kad "nekaltą asmenį patraukti baudžiamojon atsakomybėn yra nusikaltimas", ir kur nei vienas iš jų normaliai negali prisileisti minties, kad tarytojas ar prokuroras daro nusikaltimą keldami bylą, kur advokatu net įskakiai neleidžiama "išpajioti" tą, ką tarytojas "supainiojo", -- kokia gi tada vertė gynėjo, ir kokia vertė to susipažinimo su "visa bylos medžiaga"! Tai tik galimybė įsitikinti, kad esi jau "pakaustytas"...

Toks teisenos sutvarkymas rodo, kad baudžiamosios bylos svorio centras yra paliekamas parengtinio tardymo stadijoje: kaltinamojo likimas yra pavedamas parengtinį tardymą atliekančio tarytojo nuožiūrai, ir jis tą likimą gali "sutvarkyti" kaip tik tada, kai kaltinamasis negali realiai naudotis jokiais teisėmis. (Bus daugiau)

ŠYPSENOS

DU rašytojai susitiko bare. --Labas, ką tu veiki dabar? --teiraujasi vienas. --Rašau atsiminimus. --Puiku... Gal tu jau prieš-jai 1950 metus, kai aš tau paskolinau 100 dolerių?

PAPLUDIMYJE vienas vasarotojas užkalbina šalia gulintį nepažįstamą: --Einu lažybų, kad jūs esate biznieriūs. --Hm. Galima sakyti, kad taip. Aš užsidirbu pragyvenimą iš kitų klaidų. --Jūs esate advokatas? --Ne, Aš esu trintukų fabrikantas.

LABDAROS baliuje Londone garsusis anglų rašytojas G. B. Shaw pakvietė šokiui seną negražią merginą. --Kodėl jūs mane pakvietėte šokti? -- paklausė ji rašytojo, -- kada yra gražesnių moterų? --Ar mes nesame labdaros baliuje? -- nusistebėjo Shaw.

RENOIR ir Monet, garsieji prancūzų dailininkai, kartą vaikščiojo kalnuose. Vienu metu Monet pastebėjo, kad jis pametė savo apsiaustą. Abu grįžo siaurais keliais ieškoti. Staiga Renoir sušuko: --Štai ten, prie upelio, žemai aš matau juodą lopą, kuris nesiderina su gamtovaizdžiu. Tai buvo Monet apsiaustas.

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

Bendras vaizdas iš Los Angeles įvykusio Lietuvių Dienos koncerto, kur programą išpildė iš Chicago atvykęs solistas Jonas Vaznelis.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ DIENA

LOS ANGELES, CALIF. -- Rugsėjo 10 d. jau antrą kartą sėkmingai suruošusi Lietuvių Dieną, Los Angeles Liet. Bendruomenės valdyba, vadovaujama inž. J. Motiejūno, bus įstiprinusi gerą tradiciją. Praeity dėl "Lietuvių Dienos" ruošimo kil-davo ginčų ir nepasitenkinimų. Tokią "dieną" per eilę metų ruoš-davo šv. Kazimiero parapijos vadovybė, bet daugumos nuomo-ne tokią šventę būtų labiau pri-tikę vadinti parapijos diena. Gi tikroji Lietuvių Diena pritiktų ruošti Lietuvių Bendruomenės apylinkėi ir ne būtina jai vienai, bet dar geriau pasikvietus talkon ir visas kitas stambesnes vie-

tines organizacijas. Tada tokia šventė būtų dar gausesnė ir iš-pūdingai pavaizduotų šios spar-čiai išaugusios lietuviškos ko-lonijos veidą ir pajėgumą. Ne-reikia pamiršti, kad lietuvių bendruomenės apylinkė neprivalo būti kokia nauja atskira organi-zacija ar "partija", bet būti jung-timi ir teigiamais klijais tarp visų kitų lietuviškų sambūrių bei pavienių tautiečių.

Šiemetinė Lietuvių Diena, gal ne tiek gausi svečių skaičiumi, bet laikytina visai gerai pavy-kusi. Dalyviai pripildė erdvį ukrainiečių salę (likimo iro-nija čia tebėra ta, kad nors Los Angeles jau turi du "lie-

Koncerte dalyvavo svečių net iš tolimų valstybių. Dešinėje mato-mas gen. K. Černius atvykęs iš Michigano.

L. Kančausko nuotraukos

tuvų namu", bet nė viename nėra pakankamai erdvios salės didesnio ar juo labiau didelio masto pobūviams suruošti, nei scenos aktoriams ar kitiems me-nininkams gausiau pasirodyti). Programa buvo neperilga, neper-krauta, nevarginanti, geros koky-bės. Ir tik viena prakalba -- apylinkės pirmininko J. Motie-jūno, kuris šią Lietuvių Dieną sujungė su Tautos šventės mi-nėjimu.

Lietuvių šventės dalyviams šį kartą maloniausia buvo trum-pa, bet gera meninė programa. Scenoje pirmą kartą platesnei visuomenei pasirodė Los Ange-lės naujas vyrų kvartetas "Dai-

na", vadovaujamas Santa Bar-baroje apsigyvenusio muziko Petro Armono (akompaniatorė R. Apeikytė, dailininkai V. Mačys, V. Dargis, M. Jarašiūnas ir B. Seliukas). Kvartetas sudainavo keletą populiarių lietuviškų dai-nų ir porą atvejų patalokininkavo solistui svečiui J. Vazneliui J. Švedo "Baltoms gėlėms" ir Faus-to operos Aukso stabo arijai. Koncerto programos vedėja V. Mitkutė sąmojingai naują kvar-tetą pristatė, kaip geriausią ne tik Los Angeles, bet ir "visame pasaulyje". Klausytojų daugu-mai jis tačiau atrodė dar tik pakelyje, o gal ir kelio pradžio-je į šį aukštą tikslą. Bet, kaip žinoma, ir su penkiaais doleriais jau galima pradėti taupyti pirmą milijoną. Ir Petro Armono kvar-tetas "Daina", nuolat ir pasišven-tusiai dirbdamas, tikėkimės, dar ne kartą ir vis labiau džiugins savo dainomis Los Angeles lie-tuvius.

Svečias iš Chicago, solistas Jonas Vaznelis Pacifiko lietuvių kolonijoje pasirodė pirmą kartą. Tai be abejo vienas iš pačių iš-kiliausių naujosios pokarinės kartos lietuvių dainininkų, ma-

Lietuvių Bendruomenės Los Angeles apylinkės suruoštoji geguži-nė grupė svečių su kun. P. Urbaičiu, buvusiu Kinijoje misijonieriu-mi. Iš kairės: rašytojas J. Gliauda, inž. J. Motiejūnas, kun. P. Urbaitis ir Alg. Gustaitis.

L. Briedžio nuotrauka

LIETUVIŲ FONDAS GERAME KELYJE

Kaip žinome, geležinio fondo mintis gimė Bendruo-menėj. Ir suprantama kodėl: Bendruomenei skiriami tam tikri planai bei uždaviniai, bet jiems pastoviai vykdyti taip pat reika-lingos ir pastovios pajamos. Tod-ėl geležinio fondo pagrindinis kapitalas turėjo būti neliečiamas, Bendruomenės veiklai skiriam tik šio kapitalo nešamus pro-centus. Bendruomenė šiuo keliu taip pat norėjo veiklą laiduoti ilgimės metams.

Šalimais gimė milijoninio fondo mintis. Jai didelio gy-vumo teikė ta aplinkybė, kad ji atsirado privačios iniciatyvos keliu. Apie dr. A. Razmą besi-telkia vyrai greitai laimėjo ne tik viešosios mūsų opinijos sim-patijas, bet surinko taip pat ir keliolika ar kelias dešimtis tūk-sančių dolerių. Vadinas, šis už-simojimas bei pastangos pasi-rodė dėmesio vertas reikalas.

NEMESK KELIO DĖL TAKELIO

Bet atsiradus dviejų lygiagre-čių fondų sumanymams bei pastangoms jiems įgyvendinti, tiesiog vokte suvokėme, kad mums reikia ne dviejų, bet vieno fondo. Logika čia buvo paprasta ir aiški.

Visų pirma tam pačiam tiks-lui (lietuvių bei saugoti ir globoti) steigti du fondų būtų nepateisina-ma prabanga. Antra, tai būtų ribotų jėgų ir pastangų nereikalingas skaidymas. Užuo pasirinkę vieną tiesių ir platų ke-lią, būtume pasukę siaurais vingiuotais takeliais. Mūsų gi tau-tos išmintis aiškiai pataria: ne-meskite kelio dėl takelio. Nebuvo galima atsiriboti nuo Bendruo-menės, nes tai yra auganti or-ganizuota lietuvių jėga, nebuvo galima taip pat paneigti sponta-niai kilusios privačios iniciatyvos, nes interesuota individuali pastanga gyvenime yra nieku nepamainoma.

Neišvengiami buvo tam tikri atskiri "pasikapojimai". Bet Bendruomenės Tarybos sesijai, kuri turėjo Lietuvių Fondo rei-kałą svarstyti, buvo rengiamasi

su viltimi, kad vienas kelias nebus pamestas dėl kelių takelių.

BENDRA KALBA RASTA

Viltys pasiteisino. Bendruo-menės Taryba iš tikrųjų pasi-rodė stovinti reikiamojo aukš-tumo. Į reikalą ji pažiūrėjo realiai ir blaiviai. Bendrą kal-bą palengvino taip pat rasti ta aplinkybė, kad abiejų fondų pra-dininkai buvo išrinkti į Tarybą. Nebuvo kas reikalą drumstų ir jautų.

FONDO ORGANIZAVIMO PRINCIPAI

Tuo būdu Bendruomenės Ta-ryba sutarė ir nustatė tokius Lietuvių Fondo organizavimo principus: 1) fondo tikslai for-muluojami pagal lietuvių kultū-ros išlaikymo tikslus ir Internal Revenue Code punktus, įgalinan-čius atleidimą nuo mokesčių, 2) fondo įstatai keičiami LB Tary-bos pritarimu, 3) fondo valdybą renka aukotojai, 4) fondo pagrindinio kapitalo pajamoms skir-tyti sudaroma komisija, į ku-rią po lygų skaičių narių skiria fondo vadovybė ir LB centro valdyba, 5) Bendruomenė, kaip ir kiti asmenys bei organizaci-jos, fonde turi tiek balsų, kiek per ją įnešama aukų, 6) bal-sų skaičius fonde neribojamas. Kiti straipsniai techniško pobūd-žio, tad jų čia nekartojaime.

Bendruomenės Tarybos spren-dimas geras: atsivėlę į pačius aukotojus fondo pasisekimui, Bendruomenė gi yra tikra dėl fondo pastovumo bei solidumo, jai taip pat duodamas fonde ir labai stiprus balsas.

EINAMOSIOS SĄSKAITOS

Taigi fondo organizavimas į-statytas į gerą kelią. Jis tampa realybe. Jo įstatams pagal čia minėtus principus perredaguoti yra sudaryta speciali komisija.

Bet ne mažiau svarbus reika-las -- tai pačių pinigų plauki-mas. To reikalauja gyvieji tauti-niai mūsų uždaviniai, į tai turi atsiliiepti mūsų pačių savigarda. Iš tikrųjų liūdna būtų, jei pasiturtis lietuvis lenktų fondo, kurio pinigai eis pačiam didžia-jam mūsų tikslui -- lietuvių bei saugoti ir globoti. Todėl su di-dele pagarba minime individua-lius aukotojus, gyvu pavyz-džiu rodome Bendruomenės Ro-chesterio ir Baltimorės apylin-kes, į fondo mintį atsiliepusias tūkstantinėmis.

Lietuvių Fondo einamosios sąskaitos:

1) Standard Federal Savings and Loan Association of Chicago, 4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill. Sąskaita Nr. 89463 (aukos saugo-jamos A. Razmos, G. Baluko, F. Kauno ir V. Šmulskščio pa-rašais).

2) The Superior Savings and Loan Association, 6712 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Są-skaita Nr. 20656 (aukos saugo-jamos LB Centro Valdybos).

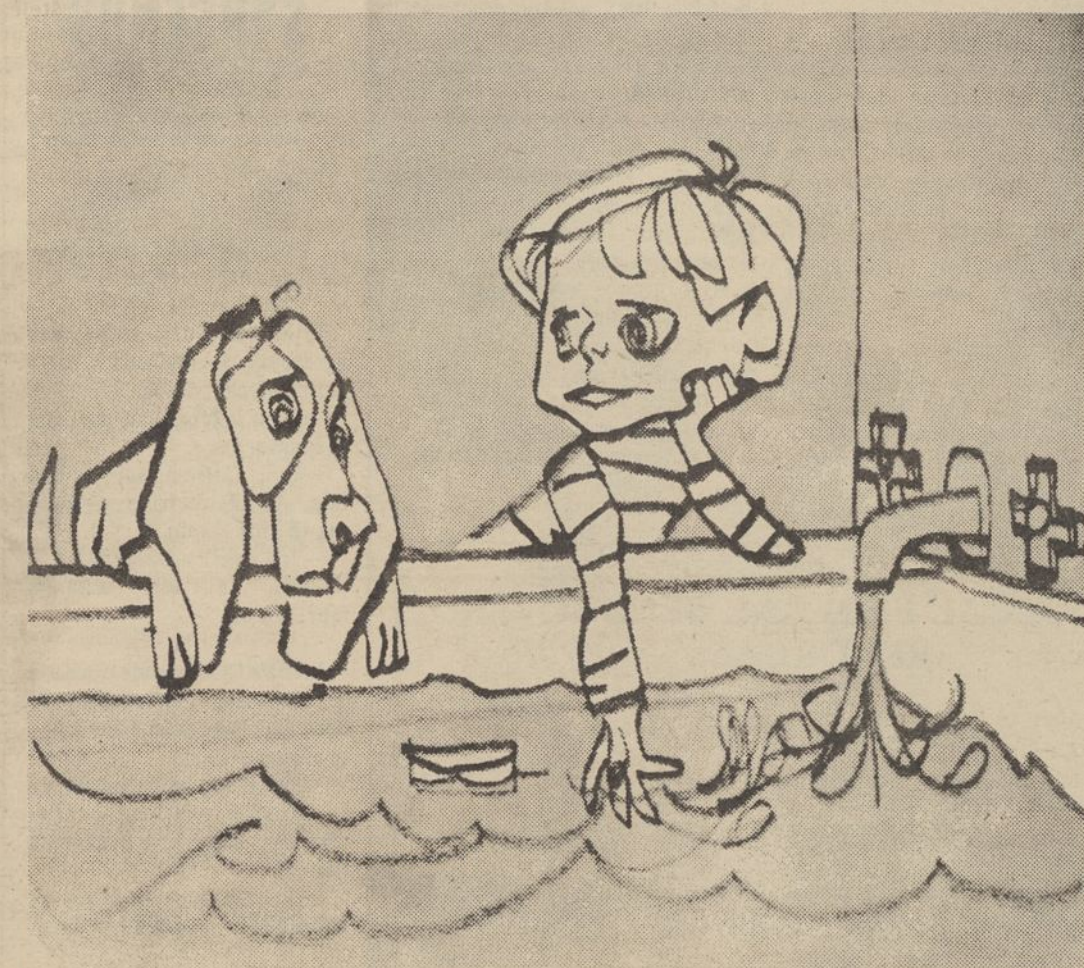
ST. BARZDUKAS,
JAV LB Tarybos Prezidiumo
pirmininkas

**Kas Dirvos neskaito
- daug nustoja!**

Paraginkit savo pa-
žįstamus užsiprenu-
meruoti DIRVĄ.

Solistas Jonas Vaznelis ir Los Angeles vyrų kvartetas Daina (V. Mačys, V. Dargis, M. Jarašiūnas ir B. Seliukas) koncerto metu.

Nejaugi! Daugiau karšto vandens!

Jūs pagalvokite, jog kada nors mums jo pritrūksta. Ypatingai prausimosi dieno-mis. Bet nepritrūksta. Visada yra liks karšto vandens dar vienai voniai. Turbūt dėl to AUI-40 GAZO vandens tanko. Gazas užšilds vandenį greičiau ir tik 1/1 viso kito kuro kainos.

Pamatykite AUI-40 Gazo Vandens Tanką dabar

THE EAST OHIO GAS COMPANY

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 West 69 St. Marquette Parke

SAV. J. JANUSAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia gėrimus pirkite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1 ASBACH URALT	 5ths	\$4.95
2 BISQUIT 3 star Cognac	.. 5ths	\$4.98
3 MARTELL 3 star Cognac	5ths	\$5.39
4 METAXA graikų brandy	5ths nuo	\$5.75
5 WHITE HORSE SCOTCH		
whisky	 5ths	\$4.98
6 SKAIDRIOJI 80°	 5ths	\$2.95
7 CHERRY, BLACKBERRY, PEACH,		
APRICOT importuoti		
prancūzų likerai	 5ths	\$2.98
8 BORDEAUX pranc. vynas	5ths	\$0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gė-rimų žemiausiomis kanomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

NEIŠSIŪSTI LAIŠKAI IR NEPASAKYTI ŽODŽIAI MANO DRAUGAMS, KURIE NIEKAD NAMO NEBEGRĮŠ...

Ir visa tai kalbėjo man: tasai tuščias miestas, tavo meilė prarasta, naktis, kuriai galo nėra, vasara, kaitra...

Henri, Alain-Fournier
Le Grand Meaulnes

Nepasislėpsi — jie viską matė, nepabėgsi — jų daug — tu vienas — nepasislėpsi ir nepabėgsi.

Kostas Ostrauskas
Pypkė

Keista, niekas šitam mieste nesustojo tą valandą: ūkė laivai ir tekėjo upė, gatvės šaukė, dainavo vaikai, lėktuvai skrido pro žvaigždes ir medžiai po mano langais šlamėjo kaip visados. Žemės miegojo rami ir bejausmė. Mano draugo knygoje visos raidės tos pačios — šalti, sukrečę spausčių dažai ant išbalusio popieriaus, žodžiai visi tebeskamba lygiai taip pat, kaip vakar, šventoji Inga žiūri liūdnai į bėgius — visi traukiniai nebegrižo atgal. Visi traukiniai.

Ar mes sutikom ją, svetimąsą vasaros sode? Ar jos šešėlis buvo kartu su mūsų šešėliais, ar ji kalbėjo kartu su mumis, tarp vienos dainos ir kitos, tarp juoko ir juoko, tarp jūsų ir mūsų alsavimo, trumpoj tylos sekundėje, tarp žingsnių, tarp aidų? Ar palietė jos ranka mūsų ranką, kai skyrėsi pirštai aną paskutinį kartą?

Niekas šitam mieste nesustojo. Medžiai šniokščia, spindi rugsėjo žvaigždės ir teka vanduo.

Ar jūs girdėjote jos žingsnius rugsėjo rasoje?

Nežinau, kodėl dievai Tave sukūrė
Tokį didelį, nenatūralų visiškai.
Tau įeit visų namų peržemos dury, O gyventi — peranksti jų kambariai.

Vytautas Mačernis
Metų sonetai

Tik nekaskite, nekaskite giliau —
Sudaužysite grumstu kristalo dangų,
Paskutinį mažo brolio žaislą.

Kazys Bradūnas
Vitražas

Niekas nebegrižta. Atminimai paliko. Paliko veidai ir žodžiai. Pasiliko kiekviena detalė įrėžta sąmonės skaudžiai ir visam gyvenimui. Svetimšale, tu jų iš mūsų niekada neatimsi. Niekas nebegrižta, o visa liko lygiai taip pat: lūpų virpėjimas, antakių lankas, akys mėlynos akys, tamsios, geltonos, žalios akys, pritrūpintos gintaro, visa liko — žingsniai žolėje, ir žodžiai, ir jūsų balsai geltono žiburio prieblandoje, draugai, kuriuos surinko gyvenimas, draugai, kuriuos surišo mirtis į vieną gerą sakinį: matai, kaip gera būti kartu! Ir smėlis, kurį lietė jūsų kojos, ir žolė, kuria vaikščiojo džiaugsmas, ir jaunystė, kuriai žemė tebuvo dulkių sauja, smėlio rieškučios, visa liks ir gyvens tarp jūsų ir mūsų. Niekas negrižta, bet lieka viskas: žodžiai tebeskamba lygiai taip pat, kaip vakar, niekas juoko, jūsų juoko, iš mūsų nebeatims, ir paskutiniojo valdinimo jokie pasaulio aktoriai nepakartos:

"Aš jums iškasiu iš duobės tą dieną, nes atmintis: čia pergyventos akimirkos, kurių jūs niekad negalėdavot užmiršti, — jos niekad neišblės iš jūsų atminties ir ten, Anapus".

Tegu kiti sakys: tai užmiršta;
tegu sakys, kad tai betiksliai sentimentai.
Aš tau sakau: tai praeitis, tai mūsų vientisas ir nenutrūkstantis visų dienų gyvenimas, kurio mums skurdūs žmonės neatims.

Vladas Slaitas
Pamiršta romantika

Man močiūtė vis žadėjo
Juodą rūbą siūt...

Daina

Ir vėl sugrižo visa: lyg mirties nėra, lyg atsigėrei iš skaidraus šaltinio ir vėl gali gyventi niūrią kasdienybę ir vėl gali gyventi — dainom prie blėstančios ugnies, kurias dainuoja mergaitės, jaunai draugai dainuoja dainą apie gluosnį, eilėm, kurias parašė tau vienam poetai, ilgais pasikalbėjimais apie gyvenimą ir mirtį — kur ji, svetimąsą? argi ir ji dainavo kartu, miglų ir upės slėny? — ir vėl gali ieškoti kelio atgal tarp jų visų, kurie sugrižo, ir tų, kurie nebesugrižo jau niekada.

Ir kur, jeigu ne čia, vėl susirinksime visi: bus visa pasikeitę, jūsų nebebus, tik bus kiekviena valanda tikresnė, bus kelio smėlis, suplaktas į tikrą žemę, ir amžinybė nebebus tikrai į knygas surašyti žodžiai.

Muduėjome kelis žingsnius. Mirusioji su gyvu. Tikrame pasaulyje. Tai buvo stebuklas.

Antanas Škėma
Šventoji Inga

Tragiškai žuvęs rašytojas-aktorius Antanas Škėma (dešinėje), su rašytoju -- režisierium Jurgiu Blekaitiu skaito teatralinių veikalių ištraukas per lietuviško teatro 60 metų minėjimą New York'e 1959 metais.

G. Peniko nuotrauka

APIE SKAUDŽIĄ MIRTĮ IR NUOSTABŲ LIETUVIŠKĄ TEATRĄ

SAULIUS ŠIMOLIŪNAS

bą bet kokia kaina. Jie mirė dėl lietuviybės, dėl kultūros, dėl visuotinio žmogiškumo. Baisioji Reading-Lancaster kelių sankryža jų krauju tapo šventa žeme. Ar tai ne lietuvių išeivių pareiga, kad lietuviai kūrėjai ir visuomenininkai paliktų šioj žemėj?

Antanas Škėma savo paties darbu ir talentu pasistatė nesunaikinamą paminklą. Jis bus gyvas ir toliau. O ir likę ne užilgo išeisime iš šio gyvenimo. Peršasi konkretus uždavinys -- išieisti Jo darbus, kad Jis liktų daugiau prieinamas ateities kartoms ir mums paties.

Aną šeštadienio vakarą, kuklioje vasarnamio šokių salėje,

Akimirka iš "Pypkės" pastatymo Santaros suvažiavime Tabor Farmoje. Nuotraukoje: L. Vasiliauskaitė, E. Liogys ir ant žemės guli A. Škėma.

P. Petručio nuotrauka

Visą gyvenimą žmogus ko nors lauki. Lauki, ir lauki, ir lauki... — ir taip be galo. Tačiau permaža laiko, kad sulauktum. Gi sutemos nelaukiamos ateina. Ir viską nusineša. Viską.

Kostas Ostrauskas
Pypkė

Niekas šitam mieste nesustojo tą valandą: rytmečio rūkas kėlėsi, laikrodžiai mušė, tramvajai riedėjo, vėliau dainavo vaikai. Mergaitės juokėsi, kaip visados. Mergaitės, kurių plaukai buvo smėlio spalvos, ir žemės spalvos, ir akys žalios, pritrūpintos gintaro. Mano draugo knygoje visos raidės tos pačios. Už tolmo kelio, už sodo, slėnio gelmės tebeteka upė. Ir šviečia geltona šviesa ant kelio smėlio ir ant rugsėjo žolės. Mūsų pėdos liko. Juokas liko. Daina. Ir draugystė nepakartojama.

Ar mes girdėjom svetimąsą (žemė tokia lengva), ar krito ir jos šešėlis tarp mūsų šešėlių tą naktį, vidurdienį (kelio smėlis geltonas), ar lietė ir jos ranka mūsų rankas, kai skyrėsi pirštai po paskutinio liūdno sudiev?

Niekas negrižta, bet liko viskas: žodžiai, žingsniai, veidai, kurių neatims jau niekas.

Tik žemė tapo staiga tuštesnė tą valandą.

1961 m. rugsėjo 11 d.

Henrikas Nagys

kuri anksčiau buvo daržinė, rampos šviesą išvydo Kosto Ostrausko drama Pypkė. Pati aplinka nė kiek nesiskiria nuo įprastinio kultūrinio lopšio. Atminkime, kad Amerikos didysis dramaturgas Eugene O'Neill pačioje Amerikoje išvydo rampos šviesas New Yorko miesto anachronistinėje daržinėje, uosto rajone. Režisiorius -- fiziniai mus jau apleidęs Antanas Škėma, katastrofoje sužeista Laima Vasiliauskaitė ir Edvardas Liogys, Dailininkas -- Vytautas O. Virkau.

Apie patį pastatymą galima būtų kalbėti palyginimu su Amerikos teatru. Turtingos Broadway gatvės teatrai New York'e dažniausia stato tik pramoginius ir žvaigždėmis apsėtus vaidinimus. Paprastai jie pasiekia banalumo ir neįdomumo viršūnes. New York'e veikia ir tikras teatras. Jis yra ne svarbiose gatvėse, ne turtingose ir

Saulius Šimoliūnas, Santaros suvažiavime pravedęs literatūros vakaro programą.

P. Petručio nuotrauka

puošnioje salėje, bet nežymiose vietose, be žvaigždžių bei reklamos įžymybių, tačiau su aktoriais ir režisoriais.

Net ir lietuvių išeivijoje šis dvilypumas pasikartoja. Yra oficialusis teatras, pataikaujantis komitetams ir pramoginiams nusiteikusiai visuomenei. Bet yra ir tikras teatras, kuris laikas nuo laiko pasirodo tuščiose salėse, palyginant su pramoginiu teatru.

Antano Škėmos pastatyme Pypkė buvo mūsų tikrasis ir gyvasis teatras. Pastatymas buvo lygus, vieningas ir suprantas. Gaila, kad jis nebuvo įrašytas plokštelėse. Bet teatras ir žmonės buvo gyvi ir tuo metu mes negalėjome galvoti apie mirtį. Beje, tie kurie gyvena, tiems mirtis negyztuoja.

(Nukelta į 6 psl.)

Poetas Henrikas Nagys Santaros suvažiavime.

P. Petručio nuotrauka

Dail. V. O. Virkau ruošia dekoracijas K. Ostrausko veikalui "Pypkė".

APIE SKAUDŽIĄ MIRTĮ IR...

(Atkelta iš 5 psl.)

Paties Antano Škėmos vaidyba buvo jauni žmonės ir jie gal per daug pasidavė Škėmos, kaip režisoriaus ir aktorius, pamėgdiojimui. Tačiau tai yra visuotinė problema. Negalima nesekti didesnio asmens, nors Antanas Škėma juose nuolatiniškai skiepijo savarankiškumą ir individualumą.

Vytauto Virkau dekoracijos pilnai derinosi su režisūros pagrindine idėja. Pastatymas buvo ryškių spalvų ir energijos fone. Tuom Antanas Škėma pagerino ir sudramatino Kosto Ostrausko veikalą, kuris turi sunkų pavojų būti atleistas dramatinėje tampoje.

Kostą Ostrauską dabar mes jau pažįstame iš dvejų veikalų. Jo ankstyvesnis yra Pypkė, nors vėliau pastatytas. Antrasis yra Kanarėlė, sulaukęs jau dvejų pastatymų Valiuko režisūroje. Pirmasai yra teatriškai geresnis veikalas. Antrasai kaip tik dar daugiau pasigenda dramatinės tamos ir vientisumo. Nuotikos atžvilgiu Pypkė yra daugiau satyrinės pakraipos, kai Kanarėlė yra lyriška. Gal būtų, ir buvo natūralu, kad Škėma pastatė pirmąjį veikalą, kai Valiukas antrąjį. Vėl skausmas perrėžia širdį: kas pakeis Škėmą, kaip režisorių, mūsų teatre?

Pypkės fabula yra labai paprasta ir kartu labai teatrališka. Miesčionis (Liogys) mato savo dėdę mirties patale. Jis laiko pypkę dvejose dalyse. Vienoje dalyje įsegtas deimantas. Dėdė miršta. Testamente nepamirėta pypkė. Susiinteresavęs ieško pypkių krautuvėje. Įtariamą pypkę nuperka kitas asmuo (Škėma), kurio gyvenime visi prašymai nepatenkinti. Pirmasis nori atpirti pypkę iš antrojo. Pastarasis kaip tik nenori patenkinti prašymo, nes jis nori atsilyginti pasauliui. Kartu jis dėsto gilius filosofinius argumentus

prieš gobštumą. Bet susiinteresavęs nužudo naująjį pypkės savininką. Vienok pypkėje deimanto neranda. Pypkė (Vasiliauskaitė), kuri irgi yra veikėjas, juokiasi. Man sudreba ranka, rašant apie pypkės savininko nužudymą. Aš nenoriu galvoti apie simboliką.

Kostas Ostrauskas (savo laiku buvęs Dirvos Studentų žodžio redaktorius) Pypkėje sako, kad gobšios rankos lieka tuščios. Kanarėlėje jis iš sarkastinio žvilgsnio pareina idealistin. Ubagai negali pasilaikyti kanarėlės, namuose. Ji išlekia į laisvę ir į saulę. Laimė lieka nepasiekiamą.

Kostas Ostrauskas yra mūsų išsivijęs idėjinis dramaturgas. Taip daug mes nustojom ir taip mes nepasiekėm savo Lietuvos žmogiško traktavimo ir vertės. Tiek daug buvo sunaikinta. Bet lieka viena tikra: ilgesys šviesos, nors ji nepasiekiamą, ir juokas iš gobštumo, kuris irgi nepasiekiamas.

Anais metais vaikščiodamas su juo santariečių stovykloje, stebėjau jo norais ir ilgesiu. Kostai, palik Tu mūsų tarpe labai ilgą laiką...

Nors jis vaizduoja taip nepasiekiamą pasaulį, bet per jį pasiekiam. Gyvenimas ir yra kova už savo tikslus. Žmogus ir yra dvasia, o ne kūnas. Ir todėl nemirė Antanas Škėma, Jurgis Jaks-Tyris ir Judita Audėnaitė. Mes toliau su jais ir jie per mus sieksime pagrindinių žmogiškų tikslų -- būti žmonėmis.

Kostas Ostrauskas duoda labai gyvą dialogą. Jis savo medžiagą sudaro iš paprastų žmonių -- pilki miesčionys Pypkėje ir ubagai Kanarėlėje. Ubagai teieško kanarėlės, o gobštusis miesčionis tik pypkės. Ir tuomi jis kalba apie tikrą žmogų. Žmogiškas tikslas tegali būti tik nuoširdus. Visa kita taip nesvarbu, nes viskas praeis su mirtin. Teliaka tik tikri ir netik-

CLEVELANDE ir apylinkėse

• I Dirvos koncertą-spau-dos balių, kaip mums praneša, iš Chicagos atvyksta Juozas Leimonas, Petras Petrutis ir kiti. Laukiama svečių ir iš kitų lietuvių kolonijų.

• I Dirvos koncertą atvykstantiems šiems Bostono choro dalyviams dar reikia nakvynių:

Beatricei Brazdžiūnienei, Vytautui Dambrauskui, Henriui Gineičiui, Petru Kaminskui, Jonui Mačiulskiui, Aleksandrui Padagui, Juozui Sinkevičiui, Ferdi-

ri žmonės.

Vakare po katastrofos atvykau kelias mylias nuo Reading miesto į mirties vietą. Ant plento tebesimėtė pora stiklų ir metalo gabalų. Su savim atsivežiau vainiką. Padėjau ant kelio. Atsirado reporteris. Aš pasakiau: "Kam pranešinėti kasdienybėje, je kalba amžinybėje."

Kasdieninės mašinos suvažinėjo vainiką, bet tų šventų žmonių nesuvažinėjo amžinybė. Dabar laikas pagalvoti apie save pačius...

nandui Šmitui, Caičaitytei ir Stasiui Zikui.

Su tūn kantieji apnakvydinti prašom pranešti Dirvai telefonu HE 1-6344 arba vakarais B. Gaidžiūnui — GL 1-3976.

• A. a. Dr. Jonas Sukarevičius, 56 m. amž., staiga miręs rugsėjo 15 d., buvo baigęs Utenos gimnaziją ir Vytauto Didžiojo Universitetą 1932 m. Medicinos praktika Lietuvoje pradėjo verstis 1933 m. Priklausė medikų korporacijai Fraternitas Lithuanica.

Velionis paliko žmoną Serafiną, dukteris — Dainą Eimontienę ir Janiną Melsbakenę su šeimomis ir bro-

lį Petrą, gyvenantį Chicagoje.

Palaidotas rugsėjo 18 d. iš Šv. Jurgio parapijos bažnyčios.

• Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla jau pradėjo naujuosius mokslo metus. Pamokos vyksta Naujosios parapijos mokyklos patalpose. Šiuo metu veikia 5 skyriai. Lituanistinę mokyklą globoja, parapijos klebonas kun. J. Angelaitis.

Mokyklos vedėja yra Elv. Vodopolienė, o mokytojai: M. Kižienė, S. Gedgaudienė, H. Pikturna ir J. Dobrovolakis.

Tėveliai, norintieji, savo vaikučius leisti į šią mokyklą, kreipiasi į vedėją Elv. Vodopolienę.

Rugsėjo 10 d. buvo išrinktas šiems mokslo metams tėvų komitetas. Jį sudaro: pirm. Dr. Vl. Ramanauskas, vicepirm. V. Jokūbaitis, sekret. M. Puškorienė, išdin. P. Bielinis ir narys S. Grauzinienė. Revizijos komisijon: St. Mačys, Pr. Puškorius ir J. žukas.

• Prof. dr. Z. Ivinskis, atvykęs iš Romos į L. K. Mokslo Akademijos suvažiavimą, pora dienų viešėjo Clevelande, J. žilionio lydimas aplankė Dirvą ir pasikalbėjo su redaktoriais dienos klausimais. Būvodamas Clevelande skaitė viešą paskaitą, darė pranešimą ateitininkams ir aplankė eilę artimųjų.

• Sofija Smetonienė, ilgesnį laiką vasarėjusi prie Pymatuning ežero V. Nagevičienės ir G. Natkevičienės Rutos viloje, grįžo atgal į Clevelandą.

• Prof. J. Žilevičius yra atvykęs į Clevelandą ir sustojęs pas muz. A. ir O. Mikulskius. Clevelande praleis ateinančią savaitę ir dalyvaus Dirvos koncerte-spau-dos baliuje.

• B. Gražulis, Salamander batų atstovas Clevelande ir Detrote, Dirvos spaudos baliiaus-koncerto dalyviams, paskyrė geriausius batus ir jie laimėjimo būdu atiteks į koncertą atvykusiam laimingam svečiui ar viešnei.

• Moterų Labdarybės Draugija spalio 1 d., 4:30 val. (sekmadienį), Naujosios parapijos salėje rengia vakarienę, kurios pelnas skiriamas mokyklos statybos reikalam. Visi kviečiami atsilankyti ir paremti gražų darbą.

MŪSŲ RĖMĖJAI

Dirvos metinei šventei ateinant atsuntė paramos:

A. Penkauskas, Cleveland	5,00
J. Miščikas, Cleveland	5,00
VI. Braziulis, Cleveland	5,00
VI. Plečkaitis, Cleveland	5,00
E. Prekeris, Brooklyn	2,00
A. Stauskas, Detroit	3,00
B. Žvynys, Marcellus	3,00
Ch. Cheleden, Phila.	5,00
P. Lukauskas, Waukegan	5,00
A. Matusevičius, Kenosha	1,00
L. Nekus, Beverly Shores	5,00
V. Jonaitis, Granville	5,00
St. Malinauskas, Detroit	5,00
L. Bulgaris, Detroit	2,00
J. Mitkus, Detroit	5,00
M. Vilkišius, Lawrence	1,00
J. Noreika, Lansing	2,50
A. Mylė, Verdun	1,00
VI. Mieželis, Chicago	5,00
Ant. Vaitkus, Chicago	5,00
J. Bereiša, St. Louis	2,00
Dr. J. Maurukas, Elyria	5,00
P. Dirda, Chicago	5,00
Pr. Turdila, Grand Rapids	5,00
J. Šiaučiūnas, Cleveland	5,00
Agota Navickienė, Cleve	3,00
J. Kaklauskas, Cleveland	5,00
V. Jokubaitis, Cleveland	5,00
M. P. Puškoriai, Cleve	5,00
St. Jurgaitis, Cleveland	5,00
Dr. O. Mironaitė, Chicago	5,00
A. Wallis, Cleveland	1,00
Dr. E. Lenkauskas, Cleve	5,00
Nerija Linkevičiūtė, Chicago	5,00
J. Veselka, Chicago	2,00
A. Burneika, New Britain	2,00
E. Vilkas, Chicago	5,00
B. Pupalaigis, Chicago	2,00
J. Demereckis, Chicago	5,00
V. Lozoraitis, Linden	5,00
B. Urbonas, Chicago	2,00
J. Kukarskas, Baltimore	3,00
E. Bazėnas, Union City	1,00
B. Klorė, Cicero	2,00
J. Lietuvninkas, Baltimore	5,00
A. Butkūnas, St. Charles	5,00
S. Mickus, Medinah	2,00
P. Karosas, New Britain	5,00
K. Virbickas, Phila	5,00
St. Aušrotas, White Plains	5,00
J. Ulpinė, Dorchester	5,00
A. Brazis, Toronto	5,00
P. Visockis, Columbus	5,00
H. Andruska, Woodhaven	2,00
M. Kleinaitis, Waterbury	1,00
E. Unger, Cleveland	5,00
E. Balceris, Chicago	5,00
K. Kalendra, Toronto	5,00
J. Strazdas, Guelph	1,00
J. Knežėnas, New Britain	2,00
E. Ūselytė, Cleveland	5,00
V. Minkūnas, Cleveland	1,00
J. Rekašius, Detroit	5,00
J. Andruškevičius, Brooklyn	1,00
St. Daučanskas, Chicago	5,00
Dr. A. Milaknis, Chicago	5,00
J. Guzulaitis, Omaha	5,00
J. Staričėnka, Attleboro	2,00
S. D. Adomaičiai, Chicago	5,00
P. Kasiuba, Reading	5,00
D. Liepas, Chicago	5,00
V. Ramonas, Chicago	2,00
P. Zailskas, Cicero	5,00
T. Papartis, Chicago	5,00
J. Undraitis, Rockford	5,00
V. Kozica, Downey	5,00
D. Zupkas, Yorkville	1,00
J. Skemundris, Pittsburgh	1,00
Dr. V. Gruzdy, Euclid	5,00
Dr. A. Grushnys, Kansas	3,00
Dr. N. G. Nokes, Halifax	5,00
J. Nesavas, Bloomfield	5,00
Dr. R. Giniotis, Waukegan	5,00
K. Jonaitis, Worcester	5,00
P. Dzekonskas, Detroit	5,00
J. Adomaitis, Montreal	5,00
J. Štarolis, Brooklyn	5,00
K. Kodatienė, Linden	2,00
V. Nagius, Andover	2,00
A. Markevičienė, Chicago	5,00
M. Valiukėnas, Chicago	2,00

Visiems aukotojams širdingai dėkojame.

gino dukterį Eleną ir du sūnus, kurių vienas inž. Albinas dirba Daytone, o Pranas Alstate draudimo kompanijoje, Clevelande.

• Išnuomojamas butas iš 5 didelių kambarių, viršuje. Kreiptis: 1331 Russell Rd.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

ROCHESTERIO LIETUVIŲ ŽINIOS

Atvyksta Vaidilos teatras.

Rugsėjo 23 d., šeštadienį, Rochesterio Lietuvių Bendruomenė, Šv. Jurgio parapijos salėje, 555 Hudson Ave., ruošia viešą vakarą.

Programoje — Antano Rūko 3 veiksmų komedija "Vieno kiemo gyventojai", kurią suvaidins Clevelando Lietuvių Bendruomenės Teatras Vaidila. Režisoriaus P. Maželis.

Po vaidinimo šokiai. Veiks gausus bufetas. Pradžia 7:30 vakare.

Kadangi lietuviški vaidinimai mūsų apylinkėje neper dažnas reiškinys, todėl Vaidilos linksmo vaidinimo pamatyti yra kviečiami, o kai kurie jau pasižadėjo atvykti iš Niagara Falls, St. Catharines, Hamiltono ir net iš Amsterdamo. V.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

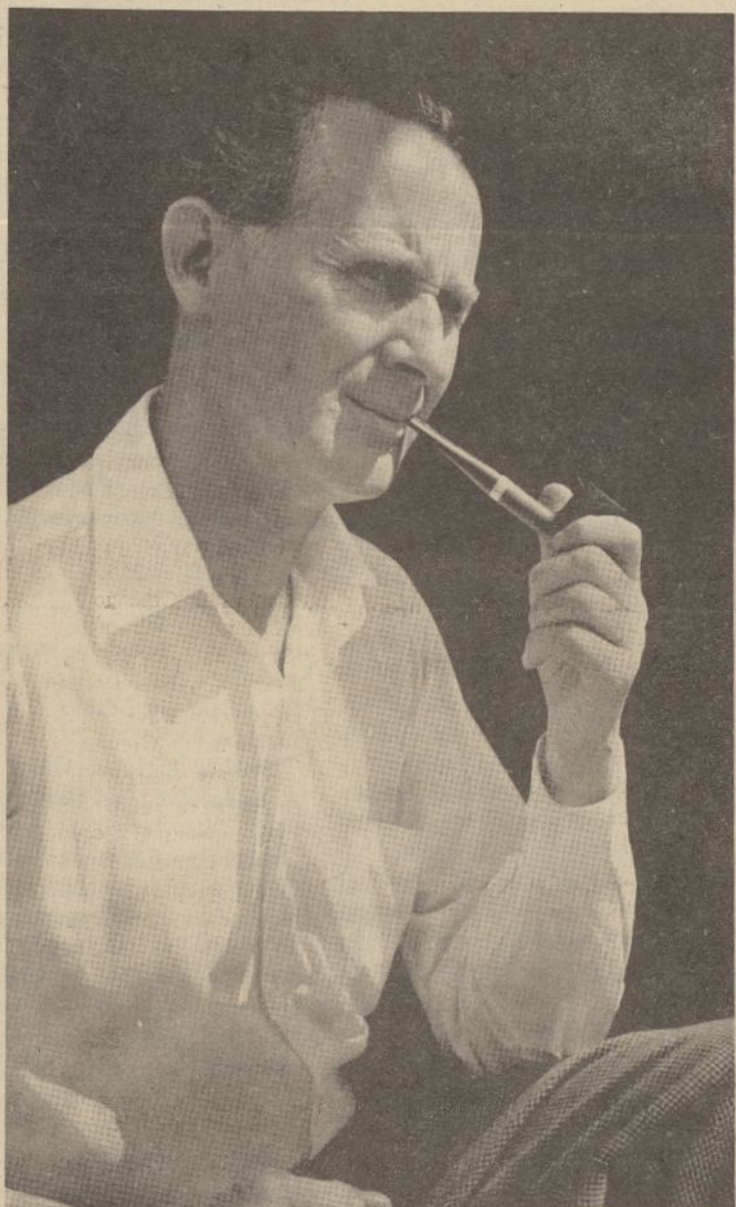
936 East 185 St.
KE 1-7770

**Visi maloniai kviečiami
dalyvauti
DIRVOS 46-tame
metiniame**

Bostono Lietuvių Mišrus Choras

SPAUDOS BALIUJE-KONCERTE

Kompozitorius Julius Gaidelis

**Rugsėjo 23 d., šeštadienį,
SLOVENIAN AUDITORIUM — 6417 St. Clair Ave., Clevelande**

**Mening programą atlieka muziko JULIAUS GAIDELIO
vedamas MIŠRUS CHORAS, MOTERŲ TRIO ir
solistė STASĖ DAUGĖLIENĖ, atvykstą iš Bostono**

Bostono Moterų Trijo: Irena Mickūnienė, Irena Žukauskienė ir Stasė Daugėlienė

Po koncerto balius, Dirvos remėjams dovanų paskirstymas ir šokiai. Gros Neo Lithuania orkestras.
Didžiojo salėje šokių metu bus pastatyti papildomi stalai. Bilietai po \$3.00, 2.50, 2.00 ir 1.50. Moksleiviams po \$1.00. Nusipirkit ar užsisakykit
iš anksto Dirvos redakcijoje. Pradžią 6:30 val. vak.

MOTERŲ BALSŲ TRIO

Komp. Jul. Gaidelio vadovaujamas moterų balsų Trejetas kai kada atskirai pasirodo koncertų estradoje, bet iš tikro jis yra beveik neatskiriamas Bostono

Liet. Mišraus Choro palydovas. Trejeto repertuaru rūpinasi jo vadovas.

Moterų Trio dainuoja lietuviškas dainas, komp. Jul. Gaidelio specialiai jam pri-

taikytas, dainuoja šviesias, turi paruošęs ir lengvesnio žanro dainų.

Trejeto sastatas ilgainiui taip pat pasikeitė. Pradžioje jame dainavo Irena Mickūnienė, Dousienė ir Vida Mališauskaitė. Vėliau p. Dousienės vieton atėjo Irena Žukauskienė. Dabartinį moterų trio, kuris vyksta į Clevelandą, Vidai Mališauskaitei pasitraukus, sudaro Irena Mickūnienė (sopranas), Irena Žukauskienė (antras sopranas) ir Stasė Daugėlienė (altas). Taigi tik Irena Mickūnienė trejete pastoviai dirba jau kelinti metai. Būdinga, kad visos šio trejeto moterys yra inžinierių žmonos. Kiek turiu žinių, trejetas su atsidėjimu repetuoja ir rengiasi kelionei į Clevelandą.

Nors trumpai trejeto dalyvės reikia atskirai apibūdinti.

Irena Mickūnienė jau kurį laiką dainavimo meną studijuoja pas priyčią mo-

kytoją. Retkarčiais Bostone ji pasirodo kaip solistė. Tai dar jauna pajėgaus balso dainininkė, tebesiekianti stipresnio individualaus pasireiškimo.

Irena Žukauskienė yra viena pačių geriausių sopranų Bostono Liet. Mišriame Choro. Iš prigimties ji turi gryną, gerai intonuotą ir gražaus tembro balsą. Nestinga jai ir muzikinio jausmo.

Stasė Daugėlienė dabartiniame trejete yra puikus atradimas, gal net jos asmeninė auka. Ji dainavimą studijavo Kauno konservatorijoje ir Vokietijoje, turi malonaus tembro lyrinį mezzosopraną, puikų muzikinį pasiruošimą, kaip solistė, jau yra gražiai pasireiškusi daugelyje koncertų. Neabejotai, Stasė Daugėlienė ir Clevelande klausytojų bus pamylėta.

St. S.

Bostono mišrus choras, vadovaujamas J. Gaidelio, repetuoja besiruošdamas koncertui Clevelande. A. Bacevičiaus nuotrauka

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

**SUPERIOR
SAVINGS**

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

KAS IR KUR?

• Pianisto Antano Smetonos koncertas įvyko The Cleveland Music School Settlement salėje. Programoje buvo Bacho, Beethoveno, Chopin ir Schumanno kūriniai. Buvo užpildyta visa mokyklos salė, kuri talpina apie 120 dalyvių. Koncertą rengė Neringos Skaučių Tunto Tėvų Komitetas, vadovaujamas O. Jokubaitienės.

Koncertas buvo aukšto meninio lygio. Dalyviai džiaugėsi, kad išaugo didelė muzikinė jėga, kuria lietuvių parengimų rengėjai turėtų susidomėti ir į kitas kolonijas dažniau kvieštis. O pastoviai dirbdamas pats pianistas turėtų veržtis ir į plačiąją šio krašto sceną.

• Muziko Juozo Bertulio 50 metų muzikos ir visuomenės darbo sukaktis rengiama Chicagoje rugsėjo 30 d., 6 val. vak. Jaunimo Centre. Ten pat bus ir jo kūrybos parodėlė. Vakare, Sharkos restorane, įvyks vaišės. Į vaišes vietas užsisakyti pas A. Dzironą (YA 7-2322) arba Kreivėną (TO 3-1987).

• Adv. Jonas Bagdžiūnas-Borden, senosios kartos veikėjas, Lietuvos Laisvės Varpo sumanytojas, surinkęs tūkstančius dolerių Lietuvos reikalams, rugpjūčio 30 d. atšventė 79 metų amžiaus sukaktį, atversdamas naują gyvenimo lapą į 80-tus metus. Prieš kelis metus pasitraukęs į pensiją, su žmona Elena gyvena nuosavame ūkyje netoli Chicago. Atliekamu laiku atidžiai seka lietuviškąją spaudą ir stebi jaunosios kartos pastangas kovoje dėl Lietuvos laisvės. Adv. Bagdžiūnas į Chicago iš Lietuvos atvyko 1889 metais, būdamas 7 metų amžiaus.

DR. HENRIKAS BRAZAITIS, sulaukęs 50 metų amžiaus sukaktį. B. Gaidžiūno nuotrauka

UŽ TAUTINĮ IŠSILAIKYMĄ IR VALSTYBINĮ SUSIDRAUSMINIMĄ

Dr. Henrikui Brazaičiui 50 metų

Daug kas nusiskundžia, kad išklydę į svetimus kraštus, pradedam pasimesti: daromės dar didesni individualistai, nepripažįstam ir nebeklausom jokių savų valdžių, nebepaisom ir mus, kaip lietuvių, įpareigojančių normų. Bet pro tuos skundus prasikiša ir tokių pavyzdžių, kurie mus, kad ir be žodžių, verčia susimastyti, pasukti atgal ir

pareigas atlikti. Tokiu geru pavyzdžiu clevelandiečiai turi Dr. Henriką Brazaitį, šį trečiadienį — rugsėjo 20 d. švenčiantį 50 metų amžiaus suvaldžių, o su savo ponija Tamarą Brazaitienę tą pačią dieną ir 21 vedybinių metų sukaktį. Girdėjau, kad čionykščiai lietuviai gydytojai Dr. Henriką Brazaitį vadina vals-

Rajauskaitės mokinių koncertas

Šiame krašte gimusi, bet Laisvoje Lietuvoje išaugusi ir subrendusi pianistė Julija Rajauskaitė — šiuo metu prieš šešetą metų New Brunswicko (N. J.) akademiniame mieste atidarė savo privatinę piano studiją. Dėl nepaprastų muzikinių ir pedagoginių gabumų jos studija išaugo tiek mokinių skaičiumi, tiek gražiais darbais vaisiais.

Be paprastų metinių mokinių koncertų, šį kartą pia-

nistė pateikė malonią, iki šiol nepraktikuotą, muzikinę staigmeną, surengdama dviejų charakteringų ir labiau pažengusių mokinių koncertą. Tuo būdu ji sudarė tinkamą progą mokiniams viešai parodyti savo muzikinius gabumus ir padarytą pažangą, o klausytojams — malonią papietę pasigėrėti klasine muzika ir kylančia nauja muzikos meno karta.

Būdinga, kad šį koncertą davė lietuvaite Jūratė Vėblaitytė (13 m.), šį pavasarį dalyvavusi Dirvos pianistų konkurse, ir kinietė Amy Lau (15 m.).

Tikrai buvo įdomu išgirsti dviejų skirtingų tautų atstoves iš tos pačios mokyklos su skirtinga programa. Pirmoji, t. y. Jūratė Vėblaitytė skambino Bacho, Haydno, Chopino, Schuberto, Čiurlionio ir De Fallos, o antroji — Amy Lau — Mozarto, Mendelssohno, Chopino, Scottio, Schumanno, Maszkowskio ir Liszto kūrinius. Kaip viena, taip antra parodė labai žymią technikos ir išpildymo meninę pažangą. Iš kiekvieno paskambinto klasinės muzikos kūrinio susidarė neabejotinas įspūdis, kad jos turi reikiamus davinius kopti į muzikinį meną.

Koncertas įvyko rugsėjo 9 d. pianistės J. Rajauskaitės ir jos vyro inž. Leono Šušio gražioje pastogėje. Į koncertą atvyko kviesti vietos muzikos mokytojai, muzikai, muzikos mėgėjai ir kai kurie mokiniai. Tokia publika ir jauki buto aplinka sudarė ypatingą foną ir atitinkamą nuotaiką pačiam salioniniam koncertui.

Iš J. Rajauskaitės pasakytų žodžių koncertą baigiant, susidarė įspūdis, kad ir ateityje panašių koncertų galima tikėtis. Klausytojai tai sutiko su nuoširdžiu priitarimu.

Julija Rajauskaitė, kaip aukščiausiai iškilusi pianistė iš lietuvių moterų tarpo, gerai žinoma ne tik lietuviškajai visuomenei, bet ir plačiosios Amerikos muzikams iš jos surengtų koncertų New Yorke (Town Hall) ir kitur. Ją kvietė universitetai ir muzikos mokyklos muzikai dėstyti. Taip pat turėjo pasiūlymų koncertams ir t. t. Tačiau ji pasirinko nepriklausomą muzikos mokytojos darbą savo studijoje, kurioje pastoviai turi apie 30 mokinių iš įvairiausių tautybių tarpo.

Dėl savo pasišventimo muzikinės kultūros srityje ir dėl muzikinių bei pedagoginių gabumų ji šiuo metu pasidarė autoritetas vietos muzikų tarpe.

LAKE HOTEL, ASBURY PARK, N. J.

Sezono uždarymo proga, šeštadienį, rugsėjo 23 d., 6 val. vakare, įvyksta koncertas, kuriame dalyvauja operos solistė Juzė Augaitytė iš Philadelphia, smuikininkas Teodoras Katzas iš New Yorko, Eilėraščių deklamuos Bronė Venckienė iš Newarko. Solistams akomponuos Algirdas Kačanauskas.

Po koncerto, gražiam Anchor Room, bus ir kitų įvairenybių bei pamarginimų.

Šiuo koncertu domisi ir kitur gyvenantieji. Jau dabar eilė asmenų užsisakė kambarius ir žada atvykti ne tik iš New Jersey, bet ir iš New Yorko, Connecticut ir Pensylvanijos valstybių. Žada atvykti daug jaunimo iš Operetės choro, Rūtos ansamblio ir kt.

Įėjimas nemokamas.

R., N. Y.

A. A.

Dr. Jonui Sukarevičiui

mirus, poniai SERAFINAI SUKAREVIČIENEI, dukterims ir jų šeimoms, gilią užuojautą reiškia

Roma ir Dr. Danielius Degesiai

Staiga ir netikėtai mirus brangiam draugui

Dr. Jonui Sukarevičiui,

žmonai dantų gydytojai ir šeimai nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Dr. K. Pautienis ir šeima

Dr. Jonui Sukarevičiui

mirus, jo žmonai SERAFINAI ir likusiai šeimai širdingiausią užuojautą reiškia

Inž. Jonas Gaižutis su šeima ir Elena Stašienė

Brangiam kolegai

DR. JONUI SUKAREVIČIUI

mirus, jo žmonai, dukterims su šeimomis ir visiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia ir drauge liūdi

Clevelando Fraternitiečiai

A. A.

Dr. Jonui Sukarevičiui

mirus, jo žmonai, mūsų Korp! filisterei, ir dukroms nuoširdžią užuojautą reiškia

Korp! Neo-Lithuania Vyriausioji Valdyba

Mielajam

Dr. Jonui Sukarevičiui

mirus, jo žmonai SERAFINAI, dukroms DAINAI ir JANINAI su šeimomis, ir visiems artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdimė

Ona Matusevičienė, Dr. Stepas Matas, O. ir V. Rociūnai

Tragingai žuvus aktoriumi ir rašytojui

ANTANUI ŠKĖMAI,

jo žmonai

J. ŠKĖMIENEI

nuoširdžią ir gilią užuojautą reiškia

Vyt. Alantas ir Ed. Vasiliauskas su šeimomis

Brangiems bendrastovyklautojams

JUDITAI AUDĖNAITEI,

JURGIUI JAKS-TYRIUI,

ANTANUI ŠKĖMAI

tragiškai žuvus, giminėms ir artimiesiems bandau išreikšti žodžiais neišreiškiamą užuojautą

Saulius Šimoliūnas

BROOKLYN

MIRĖ ELENA SIRGEDIENĖ

Po ilgesnės ligos mirė Elena Navickaitė-Sirgėdienė, gyvenusi 884 Hart St., Brooklyn, N. Y. Palaidota šių metų rugsėjo mėn. 7 d. Long Island kapinėse, N. Y.

Į Ameriką atvyko su vyru po antrojo karo iš išgyveno 12 metų. Vokietijoje gyveno Kempteno ir Kircheimo stovyklose.

Visą laiką labai sielojosi paliktai artimiesiems giminėms Lietuvoje ir nuolat juos rėmė materialiai, pati giliai tikėdama išaušus laisvei, ten sugrįžti. Dėja, nelaukta mirtis pakirto dar tik pusę amžiaus sulaukusią jos gyvybę.

Paliko vyrą Jurgį Sirgėdą, seserį Adą, seserį Lionę Lietuvoje ir kitus gimines.

Tepriglaudžia ją šio krašto svetinga žemė.